Ч. 157 (11.498). Львів, четвер 18. липня 1929. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 20-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 СОТ.

Перехід за Збруч.

Львів, 17. липня 1929.

Десять літ тому розпочалася друга дія мартирольогії Української Галицької Армії. Після мілітарної невдачі на терені Східної Галичини й дипльоматичної невдачі на терені Парижа, перта чисельною і технічною перевагою польських військ, скріплених чудово у Франції вивінованою армією ґен. Галлера, і морально пригноблена постановою Мирової Конференції з дня 25. червня 1919 р. про потребу окупації Галичини, як засобу проти її „большевізації", — УГА перейшла вчора річку Збруч і найшлася сьогодні по тому боці матірніх земель. Але цей акт був не лише одною подією із довгої черги численних подій історії війська. Перехід за Збруч розпочинав не лише нову серію радістю чи смутком криті воєнні подвиги й невдачі, славетні успіхи й неславні промахи. Перехід за Збруч УГА був „великимісходом" синів Галицької Землі, найдалі на південний захід висуненої української провінції, які примушені покидати рідні селища — йшли на схід, у глиб одної спільної великої батьківщини, поспішаючи тамошнім братам своїм на поміч у їхньому горю і сподіваючися потім, згодом, помочі ні від кого іншого, а від тих самих своїх східних братів.

Перехід за Збруч був першим актом, що на очах засвідчував про узгіднення галицьких політичних плянів з політичними плянами наддніпрянців, був актом, що кровю і потом зрошені зусилля обох відломів одного народу обєднував у спільному пориві. І тому перехід за Збруч УГА став переломовим моментом в історії україн. народу, бо творив не лише історичний прецеденс, але став теж рішаючим чинником для перетворення психіки народу.

Захоплювання галичан гаслом „соборности і суверенности" ніколи — до дня переходу за Збруч — не виходило зпоза мряковиння романтики. Цього мряковиння не розвіяв навіть акт формального обєднання з 3-го чи пак 22. січня 1919 р., бо на ділі він так і залишився лише формальністю, що не встигла бути реалізована. Тому теж до всього того, що ділося там, на сході, ставилися галичани, як до чогось, хоч і нібито рідного, а проте якогось такого далекого, незнаного й незрозумілого! Сфера національно-політичних заінтересувань не виходила поза межі Сян-Збруч. На українську державу на сході галичани глядіали щонайвище як на контрагента, до якого треба мати жаль, що не виконує свого обовязку помагати Галичині, як слід, у її окремішних змаганнях. Такий кут погляду віджив і потім. Він істнує у декого й нині, як проклін старого галицького політичного виховання: шукати завжди якоїсь орієнтації, — як не на Австрію і її союзників, то на Польщу, як не Росію, то на — Україну. Так, якби це було все одно, якби це були „рівні величини", між якими належить вибирати лише відповідно до моменту, до конюнктури, і до яких наше відношення галичан має нормувати критерій: що краще виплатиться?... В дні переходу за Збруч соборність ставала річчю реально вловимою, чимось, що бачилося і відчувалося, дарма, що позаду залишилися рідні стріхи на укоханій землиці, в той час для „Соборної" утрачені. І в той-же день ніхто, либонь, не думав про українського наддніпрянського „контрагента": істнувала свідомість не лише етнічної, але й національно-політичної спільноти, неподіленої жадним сепаратизмом, жадними софізматами про „вужчі" і „ширші" батьківщини. Десять літ тому рвався над Збручем серпанок романтичних мрій і відслонював дійсність: брутально відкрито галичанам двері до жорстокої дійсности, дійсности заведених надій і гірких розчарувань, а проте тієї єдиної приземної дійсности, якої не можна минути ніякими найчудовішими воздушними шляхами — у дорозі до бажаної реальної мети... У Збручі-річці затоплено безповоротно сентиментально-патріотичні декламації, а зроджено з неї — діло. Воно не повелося, але воно було. І фактом свого заістнування поклало вугольний камінь під далеку майбутність народу.

Бо акт переходу за Збруч належав до тих актів, що творили нам, галичанам, національну традицію. Її відсутність була тим прокляттям, що поклало потім свою печатку на нашій анаціональній — бо лише етнічній та територіяльній — фізіономії. Національна традиція, джерело кристалізації та живучости нації, почала творитися у нас із стрілецькими леґіонами. Але все ще ця традиція мала характер місцевий, обласний. Перехід за Збруч галицькій історичній традиції прищеплював характер всеукраїнський. Колиж з традицією про Усусусів звязана боротьба проти Росії, то **перед** переходом за Збруч ця боротьба була всетаки лише причіпкою до боротьби осередніх держав, була оперта на надії не власної побіди, лише побіди Австрії й Німеччини, яку кров Усусусів мала позискати й для українських цілей. Зате перехід через Збруч ставив галичан уперше у весь зріст безпосердньо проти Росії, як проти ворога Галичини, Галичини тому, бо вона ворогом — України. І тоді вперше у весь зріст ставала перед галицькою політичною проблемою зріла проблема: залежність долі Галичини від безпосередньої українсько-російської війни, веденої виключно в імя власних національних інтересів і виключно власними силами. При переході за Збруч маяв змореним галицьким воякам образ Києва, того Києва, що і нині, після десяти років, є може ще сильніше — символом української волі.

Не вдалося. Польська армія, яку залишено позаду, збудувала державну Польщу. Російська армія, яку побачено впереді, після ріжних перипетій воєнного щастя — остаточно відбудувала державну Росію. З „Соборної і Суверенної" осталися лише автономічні права одної частини українських земель, втілених до Союза Радянських Республик. З ідеї, яку понесла на Велику Україну УГА — осталася лише ідея. Вписані на ній ріжні дати. А між ними дата переходу за Збруч на першому почесному місці. І тому ця дата хоч одна з найсумніших — є теж одною із найсвітліших. Хто поменшує її значіння та хто її неґує — той не має зрозуміння, що значить у житті народу — Ідея.

I. К-н.

„Нова Зоря" і ідеольоґія гетьманців.

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ „ДІЛА".

Згідно з застереженням ш. автора, друкуємо цього листа без ніяких змін, за виїмкою узгідненого правопису. Погоджуючися у цілости з гострою критикою бездейности „Нової Зорі", не можемо приняти на свій рахунок монархістичного вирування ш. автора, з якого теж походить неґативне його відношення до демократичної програми УНДОбєднання. — **Ред.**

Високоповажаний Пане Редакторе!

В ч. 48 „Нової Зорі" в статті п. С. Томашівського є одно твердження, що „Н. З." „ніколи не ставилась проти ідеольоґії Липинського" і друге, дещо іронічне, що „Діло" є орґаном більше гетьманським ніж „Нова Зоря", „тому, що до „Діла", редаґованого п. Мудрим, Липинський пише, а до „Нової Зорі" не написав ні одного рядка". Щоби вияснити нарешті моє становище до „Нової Зорі", щодо якого серед громадянства розповсюджуються умисне і ненавмисне невірні чутки, прошу Вас, Високоповажаний Пане Редакторе, не відмовити помістити оце вияснення на сторінках „Діла".

Почну з першого твердження п. Томашівського. Воно зовсім не вірне. Не вірне тому, що „Нова Зоря" хоч і не назвала, правда, ні разу мого імени, але виступала і виступає проти репрезентованої мною ідеольоґії від часу, коли фактичним політичним провідником цього орґану став п. Томашівський.

Від кількох місяців заборонили мені лікарі читати політичну пресу. Тому не знаю, що писалося в „Н. З." за ці місяці (на вищезгадану статтю п. Т-ого звернув мою увагу випадково один з моїх приятелів). Але і давніших чисел „Н. З." вистане, щоб доказати, яка прірва лежить між нею і нашою ідеольоґією.

Ми думаємо, що одним з перших завдань провідних верстов українського громадянства є виховування цього громадянства в дусі ідеалістичнім. Всі нації недержавні, нації ще не сформовані, ставали націями державними шляхом довгої і непохитної боротьби за певну ідею. В минувшині були це ідеї релігійні, ідеї династичні, ідеї станові. Тепер висунулися наперед ідеї соціяльно-політичні. Причім не було в історії прикладу, щоб якась ідея перемагала зразу, в життю, скажім, одного покоління. Всі нації переходили через періоди упадку, всі мали своїх неудачників та мучеників. І перемагали ці, що своїх неудачників і мучеників шанували, та їх ідеям вірними аж до перемоги залишалися.

В цьому завжди допомагала їм релігія. Зокрема католицизм, завдяки своїй більшости, відограв величезну ролю в формуванні і відродженні націй, навіть тоді, коли вже не виключне ідея релігійна вела ці нації до бою. Для українського громадянства досить згадати біль[illegible] відомі приклади Польщі та Ірляндії. Чи могли-ж ірляндці та поляки в тяжкій боротьбі — перші за здобуття, другі за відродження своєї держави — обійтись без помочі релігії, без помочі духовенства, без сильної віри в Бога, віри в Христа, що навчив своїм прикладом і смертю на хресті терпеливо переносити по тюрмам, каторгам і еміґраціям всі невдачі і найтяжче горе. Тому, кажемо ми, українському громадянству, щоб стати зрілою, державною нацією, *необхідний державний ідеалізм*, опертий на релігії, на церкві, на віри живій.

Якже ставиться до цього питання „Н. З."? Осмішування ідеалізму належить, здається, до одних з її головних завдань. Наприклад в ч. 87 з 1928 р. в статті „Ідеї і громадянство" читаємо: „Останні наші нещастя впали на нас саме через ідеї", бо „ідеї правдиві, своєчасні, і вміло ширені серед громадянства мусять сьому останньому приносити тільки користь і задоволення".

Миж думаємо, що всі нещастя впали і будуть падати на нас не через ідеї, а через те, що українське громадянство досі не було здатне глибоко перейматися ідеями і, за виключенням одної доби Хмельницького, фанатично боротися за ідеї. Брак національної дисципліни, виплинаючий з ідейної індеферентности; українське отаманське індивідуалістичне лучшезнайство, породжене неповажанням для ідеї; повна відсутність авторитетів, для оцінки яких бракує критерія вірности і праці для ідеї; врешті отой одвічний примітивно-реалістичний політичний опортунізм, що за ціну неґайного задоволення і неґайних користей позраджував всі українські ідеї і всіх українських провідників — ось що по цей день держить в стані погною для державних ідеалістичних націй безідейне недержавне громадянство Української Землі.

Дуже легкій і популярній задачі віддає тепер свій талант і свою ерудицію п. С. Томашівський. Бо коли-ж це на Україні не поборювався ідеалізм во імя того, що приносить користь і задоволення? Чи не на руїнах всіх державницьких українських ідей поростали в піря безчисленні „здорово думаючі реалісти" русини і малороси? Чи при таких прикметах вже старої Руси, державність у Києві не спиралась на північних твердих варягах, що посадили і держали на ки-

ківських столах і Володимира Великого і Мудро-
го Ярослава? Чи не до півночі і сходу тяготіли
весь час Галицько-Володимирські князі, бачучи,
що нема на місці цементу, що держав би при ку-
пі безідейне, безприципне, шукаюче тільки
„користей і задоволення“ боярство, яким вони
правили? Чи довго удержалась українська дер-
жавна ідея Хмельницького, коли не стало його
кулака, що відвертав тодішніх українців від
„користи і задоволення“ та гнав їх в бій за одні-
сниму може лиш для їх внуків ідею? Чи богато
українців пішло за ідеалістичним поривом Ма-
зепи? І що нині діється з модною ще кілька літ
тому назад українською ідеєю державною?

В одному має слушність п. Томашівський. Тепер дійсно зловживають люди ідеями, та серед українців дійсно панує велика розбіжність ідей. Алеж на ці лиха є тільки одна рада: *ширити в українськім громадянстві культ державницької ідеї в такій формі, в якій ця ідея може бути здійснена* (звідси наша монархічна форма української державницької ідеї). Проповідувати-ж замісць того безідейність, це значить остаточно здеморалізувати українське громадянство. Бо на безідейности заробляють люди у всякому разі значно більше і значно лекше, ніж на служенню ідеям, а ідейну розпорошеність не можна перемогти раціоналістичним лучшезнайством і осмішуванням ідей. На розум одного професора завжди знайдеться „лучший“ розум іншого професора.

Дальше в основі нашої ідеольогії лежить необхідність авторитетів в сучасности і культ героїв в минувшині. Без провідних авторитетів, за якими громадянство іде в нинішній день, і без героїв, які освітлюють його шляхи проміннями вчорашнього дня — не можна помислити державної нації.

Коли мова про історичних героїв, то таким героєм для всіх українців є в першу чергу Богдан Хмельницький. Від нього почалося ціле сучасне українство. Без нього сучасних державних змагань помислити навіть не можна.

Цей самий погляд обороняв зрештою і п. Томашівський у своїх передвоєнних історичних працях. Але тепер (гл. „Н. З.“ ч. 24. 1929) Хмельницький для нього це „шкідник на церковній ниві“, „трівкий культ якого неможливий“. Що унія тодішня дуже подібна до т. зв. нині „польської унії“ на Волині — не має нічого спільного з традиційною вже унією в Галичині, про це історик-публіцист „Н. З.“ не вважає потрібним просвітити галицьке громадянство. Видко во імя засади, що добре тільки те, що приносить користь і задоволення, культ Хмельницького був добрий під Австрією і став дуже недобрий у сучасній Галичині. Шкода тільки, що п. Томашівський не повчив одночасно, як при такій змінливости поглядів професорів національної історії можуть появитися серед даної нації історичні герої.

Ще менш, ніж культ Хмельницького, можливий, на думку п. Томашівського, культ Мазепи або Орлика, бо це „повні неудачники“. Героі-ж п. Томашівського, мусять бути обовязково удачниками. Цікаво, як пояснить п. Томашівський читачам „Н. З.“ культ наприклад таких неудачників еміґрантів, як Костюшко або Кошут, що стали, не зважаючи на своє неудачництво, національними героями державних, а не рабських, націй.

(Продовження буде.)

В. Липинський.

„Бідні білі“.

Берлін, 10. липня 1929.

I.

Знаменитий портуґальський мореплавець Бартольомео Діяз осягнув в 1487 р. найдальший шпиль південної Африки й назвав його **Cabo tormentoso**, по нашому: ріг терпіння. Та хоч сам він цього не був свідомий, що завдяки його відкриттю перед людьми отвиралася нова сторінка всесвітньої історії, то проте пізніше виявилось, що ось найдено точку, з якої можна було осягнути водним шляхом обі Індії, Австралію, Індонезію, Китай, Японію і Пацифік, отже-ж новий велитенський і до тепер на заході цілком незнаний світ. Еспанський король Іван II. уже здавав собі трохи справу зі світово-політичних можливостей і наслідків цього відкриття, бо перезвав „ріг терпіння“ на **„Cabo de boa esperanza“**, „ріг доброї надії“. І справді, на протязі цілих 382 років, аж до дня відкриття суеського каналу (1869 р.) десятки тисяч кораблів обіхало південну Африку, несучи в східній світ культуру, силу й підбій білого чоловіка. Ось так південна Африка ввійшла в крутіж світової історії. Вже швидко появилися на її побережах перші европейські оселі. Піонірами в цьому напрямку були голяндці. В 1601 р. вони зорґанізовують перших поселенців політично, творять т. зв. „Кап-Кольонію“. Але чим далі, тим більш очевидним робиться величезне стратеґічне значіння Капу. Тож „природним“ наслідком цього процесу було, що в 1795 р. англійці заняли Кап — як було сказано — „рятуючи його для голяндців перед загарбанням французів“. Після миру в Аміені англійці кольонію справді повернули, але „рятуючи“ її щераз в 1806 р. забрали знова й від цього часу більше з рук не випустили. І раз уже осадовившись на південноафриканському ґрунті британці не спочивали. Вони крок за кроком щораз далі поширювали свої впливи, ґрішми, насильством, зручно плетеною інтриґою, організованістю й дипльоматією здобували собі й випрошували з півночі все нові й нові простори. Забрали згодом від бурів Трансваль і Орап, створили обі Родезії, (північну і південну). Забрали Наталь, заґорнули Басуто, заґарбали колишню німецьку західню Африку й з усіх отих областей і просторів створили після війни велику *Південно-африканську Унію*. Вони завжди мотивували свої вчинки якимись високими етичними гаслами, завжди когось „рятували“ або „боронили“, і при всім тім затримували свою основну питоменність, отї британські очі завидющі й руки загребущі. Але нині бачимо результат: Південноафриканська Унія є одним з підставових стовпів, на яких тримається т. зв. *Індоморська Британська Імперія*.

II.

Нині перепливає через 160 кільометрів довгий суеський канал понад 5.000 кораблів річно. Проте Суез тільки зменшив, але ще далеко не усунув світовополітичного значіння Капу. З огляду на свій глибокий хід тяжка воєнна фльота все ще є примушена опливати в дорозі на схід цілу Африку. Але й сам по собі, через кольонізацію й господарське пізнання країни, Кап сильно придбав на значінню. Півд. Афрна. Унія постачає нині 3/5 усього світового добування золота. З тутешніх ославлених копалень діямантів (Кімберлей) вигребано десятки мілєонів фунтів. Країна посідає величезні богатства міди, хрому, азбесту і плятини. Разом з тим, тутешня земля є одною з найбільш родючих на світі. Посідає безконечно богаті ліси. На тутешніх просторих степах пасуться міліони овець й всякого скоту. П. А. Унія є одним з найбільших світових

АНТІН РУДНИЦЬКИЙ.

Москва і Лєнінград.

Враження.

II.

Три старі особливости Москви й одна нова: мавзолей Леніна. — „Красная площадь“ і Кремль. — Музей і церква Василя Блаженного.

Пригадую собі, що в песі Андреева „Дні нашей жізні“ кажеться, що кожний приїзжий із провінції до Москви мусить обовязково піти в три місця: до Третяковської ґалерії оглянути найбільший збір архитворів російського малярства, до Собору, послухати найкращого в Росії хору і до „сандуковських бань“ — подивитися (пробуючи на власному тілі) на найліпшу московську лазню. Після того можна відіхати до дому з чистою совістю, що знається Москву. Приїхавши до Москви тепер — можна оглянути і Третяковську ґалерію, і піти до „сандуковських бань“ — зовсім як за часів Андреева! Відпав тільки третій есенціональний унікат старої Москви: хор в Соборі. Він не істнує вже від часів революції; зате має тепер Москва щось, чого справді не пропустить ні один приїзжий, без ріжниці, чи приїхав він з глухої сибірської оселі, чи з Ню Йорку. Це мавзолей Леніна на Червоному майдані („Красная площадь“) у стіп серця Москви — Кремлю.

Дорога від Ґранд-готелю до Кремлю близька — одна-дві маленькі вулички, не більше пяти хвилин ходу. У самого входу на Червоний майдан — малесенька каплячка. Перед нею куди більше дідів ніж перед другими; стоять у двох рядах і витягають руку по милостиню до всіх побожних, що заходять в каплячку. Побожних? Ні, туди не тільки входять побожні і віруючі — а і всі ті, що, приїхавши вперше в Москву, хотять подивитися на її історичні цінности. Ця каплячка — це славна Тверська ікона, перед якою ні один з царів не забув поставити свічку, їдучи на війну, або маючи до вирішення важне державне діло. І тепер у тій капличці піп в ризі весь день бурмоче під носом молитви й охоче дає себе цілувати в руку кожному, хто таким поцілунком гадає зблизитися більше до неба...

„Красная площадь“: величезний майдан, форми рівнобіжника. Коли виходиться на неї, ідучи від Тверської ікони, тоді минається історичний музей і зразу проти себе, на другому кінці майдану, бачиться церкву Василя Блаженного, ліворуч довжезний будинок „Государственнаво Універсальнаво Магазіна“, праворуч — Кремль. Це — посередині Москви — маленьке місто для себе, кругом оточене високим червоним муром, памятаюче ще часи... впрочім годі запускатися в історію. В кожному разі: давно це мусіло бути, коли цей мур мав і міг ставати захистом перед наступом ворожих військ! Ще тепер видно в мурі малесенькі отвори, в які мабуть колись устромлювали пушки, а на чотирьох рогах величезного майдану, який займає Кремль, — вежі, з яких мабуть колись вартівники давали знати, що діється в обсягу їх зору. Колись... А тепер? Тепер про Кремль можу сказати тільки те небогато, що видно з нього на зовні. Бо в Кремлі, в найстаршій царській палаті Росії, в якій до Петра Великого жили царі і до якої відтак, коли столицю перенесено до Петербурга, всі наслідники Петра аж до Миколи II. включно приїздили на коронацію — в тому Кремлі міститься нині найвища влада всього Совітського Союза і мешкають в ньому найвищі достойники. Отже, розуміється, ніодно цікаве око не може подивитися, як виглядає Кремль внутрі. Видно тільки цілу масу золотих церковних бань, — можна думати по їх скількости, що на просторі, який займає Кремль, себ-то тому, який є оточений муром, стоїть до десяти церков! Від сторони ріки — Москви — яка пливе недалеко, видно великі, старі доми. Це мабуть палати. І видно — хоч око ледви-ледви його дозирає — часть дзвона-великана „Івана Великого“, який при вношенні на церковну дзвіницю — „було це давніми літами...“ — впав, і так і досі лежить, до половини зaритий в землю. Це і все, що бачив я з Кремлю. Кажуть, що в ньому м. і. є і славна „Оружейна палата“ — колишнє приміщення для царських скарбів, що мабуть і досі служить тій самій цілі.

Напроти головного входу, т. зв. „Спаських воріт“, з яких і в які без перестанку виїзжають і віхжають автомобілі, — бачимо невелике кругле підвищення, до якого веде кілька сходів. Це — давнє місце казні, на якому стинали голови злочинцям: саме проти кремлівських воріт — щоби цареві не потрібно було далеко трудитися, коли хотів бути присутнім при тій короткій, але — для глядача — приємній операції...

На право від Спаських воріт, під самим муром Кремлю, дві невисокі деревляні трибуни. На них члени уряду, чужинні амбасадори і т. д. приймають дефіляди і приглядаються масовим обходам у жовтневі або травневі дні. Дивно відбивають ті, з звичайних дошок свіжо-збудовані трибуни — посеред старинних мурів і памяток Кремлю і „Красної площаді“...

Поміж двома трибунами, трохи висунений вперед, серед чотирьохкутника зеленої трави — малий деревляний бльок, темно-бронзової краски, на ньому декілька таких-же менших; цілість робить враження мініятурної, присадкуватої, чотирьохкутної піраміди. Поздовж цілої фронтової стіни, над вхідними дверми, пять букв: „Ленин“. Це — мавзолей Леніна.

Що-дня між сьомою та восьмою вечером мавзолей відкритий для відвідувачів. І що-дня вже довго перед сьомою твориться довжезна черга, яка з наближуванням години відкриття мавзолею, досягає імпонуючої довжини. Їдучи з далека трамваєм чи автобусом, видно довгого вужа з людських тіл, кількакратно скрученого ізза браку місця. Стоїться у черзі поодинокo — і поодиноко впускають у мавзолей. У дверей 2-х красноармійців з рушницями.

Входжу в середину. Сходами, дуже всесвітленими, сходиться яких два поверхи вділ. Відкриті двері ведуть до малої кімнати, ще більше залитої світлом. Чотирьох жовнірів — почесна сторожа. Посередині, на підвищенні, під склянним віком — забальсамоване тіло Леніна. Виглядає так, як його знаємо з усіх фотографій. Блі-

продуцентів вовни, шкіри, струсиних пер і мороженого мяса. Тут вдається прекрасна культура пшениці, вина, кукурудзи, чаю, цукрової тростці й південних овочів. Немає нічого такого, чого тут не можна би було плекати. Країна посідає всі преміси для економічної самовистарчальности. Простір П. А. Унії займає 3.922.635 кв. кільометрів, отже є без мала девять разів більший від цілої Соборної України. На цьому Богом благословенному просторі живе всього 10.038.000 людей, отже пять разів менше, ніж на Україні. На одному кв. кільометрі українського життевого простору мусить вижививти 65 чоловік. На 1 кв. кільом. П. А. Унії випадає 6.5 чоловік, отже в абсолютних числах якраз десять разів менше, ніж у нас. Отже є де жити і є з чого жити, є де розвиватись, досить місця, щоб створити цілу велику міцну культуру. Більше того, із отих 10 міліонів мешканців Південної Африки біле населення становить всього 1/5; максімум 2 міліони голов. Решта колірові. Передовсім неґри і кафри, всіх понад пять міліонів; 200.000 індусів, що іміґрували сюди з Індій; десятки тисяч малайців, китайців і всяких інших; пів міліона мулятів, — уся-ж решта — це найдивачніша мішанина рас з усього світа. Більшість колірового племени живе доволі примітивно і тому, не зважаючи на свою чисельність, займає — так мовити — дуже мало місця. Біла раса, біла цивілізація, білий чоловік панує на всьому тутешньому просторі цілком суверенно і неподільно. Він має перед собою всі можливости, своє власне здобувницьке законодавство. І разом з тим, в *П. А. Унії стрічаємось з одним із найбільш абсурдних і парадоксальних явищ цілої кольоніяльної історії:* далеко понад 200.000 тутешніх пануючих, білих, отже більше ніж 1/10 усього білого південноафриканського населення, посеред усього тутешнього богацтва й безконечних можливостей, не зважаючи на всі прероґативи й своє екслюзивне біле право, рік-річно й в найбільш буквальному змислі цього слова — вмірає з голоду. Є це т. зв. „бідні білі", „люмпенпролетаріят" найгіршого сорту, суспільна верства, яка по суті живе богато гірше від неґрів і кафрів, т. зв. „боляк південної Африки" й разом з тим, одна з найтрудніших проблем тутешнього політичного життя.

III.

В основі проблеми лежить передовсім повне викручення й фальшиве зрозуміння слова: праця. Помітна тут передовсім погубна в своїх наслідках резиґнація европейських поселенців з права на безпосередню працю й фактичне віддання цього права людям коліровим. Вже зі самого початку европейські кольоністи зробили страшну соц.-політичну помилку, віддаючи своїм чорним рабам усю тяжку роботу й фаворизуючи в усьому відношенню чорних перед білими. Причина проста: чорний робітник безконечно дешевший. І потребуючи цього масивного й дешевого чорного робітника, замісць заселювати Кап людьми білими, заселювано його чорними. Через політичну нерозвагу й всякий брак передбачення, створено собі осьтак — цілком подібно як свого часу в Америці — „чорну небезпеку". Цілком зрештою непотрібно, бо в початках кольонізації Кап був настільки рідко заселений чорними туземцями, що планова й розумна іміґрація з Европи могла згодом надати країні цілком біле обличчя. Вже зі самого початку проваджено в краю за допомогою імпортованих з центральної Африки неґрів і кафрів найбільш рабівничу й екстензивну господарку. Передовсім скотарство. Простори-ж були якраз по цьому, обширні, далекі!... Так повстав білий народ бурів або афрікандерів, своєрідна скотоводна аристократія, горда й панська раса, що поза своїми отарами залишала неґрам і кафрам усю „нікчемну" роботу, включно до кустарства, ремісництва й управи ріллі. Так повстали поняття: „чорна робота", „нікчемна робота", „каферське заняття", „брудна праця", ті поняття увійшли не тільки в словник щоденної мови афрікандера, але на протязі століть вілись йому в кість і кров, угніздилися глибоко в душу, зробилися невідривною частиною світогляду. Цією своєю екслюзивністю й ненавистю бури пригадують до певної міри колишню знамениту польську шляхту, що теж цуралась „посполитої" роботи й вкінці і самої держави відцуралась. Бури множилися скоро і щораз далі поширювали простір свого екстензивного хазяйнування. Все нові й нові простори вишукували під пашу, аж доки не прийшов край: дорогу заступив праліс і пустиня. Наслідком дальшого сильного приросту білого населення прийшлося звужувати, обрізувати й ділити випасні поля, одним словом, прийшла хвилина, де треба було перейти на безпосередній інтенсивний спосіб хазяйнування. Треба було зробитися фармером чи ремісником, взятися за ту погорджувану просту „нікчемну" роботу, ту саму, що її залишувано коліровим. Це була на-пів шляхта й на-пів номади, що тягли зі своїми отарами з місця на місце, люди, що через столітню привичку й ґрунтовно звихнуте соціялполітичне виховання перестали розуміти змисл *праці.* Одначе вони так зжились зі своїм способом життя, що коли їм стало в Африці „тісно", *вони почали виміґрувати до південної Америки, де тамтейші широкі простори обіцювали можливість старого способу хазяйнування!* Вони щораз більше множились й тим самим їхній життєвий простір почав робитися щораз менший. Так богато з них, що в отім способі хазяйнування не мали вже для себе більше місця, докотилось до положення „бідних білих". На них нині мститься політика батьків. Бо й за яку роботу вони не брались би, скрізь їх витискають чорні й колірові, бо вони все ще — дешевші. І чорні заповнюють копальні, вони тримають в своїх руках дрібну торгівлю, дрібний промисл й ремесло, вони вміють, привикли працювати. „Бідний білий" ніде не витримує з ними конкуренції. Так повстало „біле безробіття", безробіття людей, які тому сидять без роботи, бо не вміють, не можуть й передовсім ізза своєї „панської" ментальности *не хочуть працювати.* Радше примирають з голоду.

„Бідні" білі!

Зенон Пеленський.

лице, маленька рижа борідка. Загально кажуть, що Ленін мав погане лице. Не можу з тим погодитись, — навпаки, подобається мені малий, простий ніс, і ясне, високе чоло. Замітне, що був дуже низького росту.

Довкола могили вузький прохід, яким можна іти тільки поодиноко. Затримуватися не вільно — так, що обійшовши могилу у кількох секундах, виходиться знову сходами на верх, по противному боці мавзолею. В той спосіб на протязі одної години декілька тисячів народа переходить кругом тіла творця совітської держави.

Про два довші боки Червоного майдану, Кремль і „Госуд. Унів. Маґазін" я вже згадував — лишається два менші. Це: історичний музей і церква Василя Блаженного. Музей побудований з червоної цегли, як і Кремль; на його двох передніх вежах — царські орли. Їх залишили — подібно, як і на Кремлі, де над ними пишається червоний прапор — як історичні памятки. Про музей внутрі годі оповідати — в ньому чимало цікавого, єдиного в своєму роді, чого ніде в другому місці не побачите. Передовсім, що торкається історії побуту та російського народу. Напроти — церква Василя Блаженного. Найстарша в Москві — з 14-го чи 15-го століття. Бані тут інші, як на всіх інших церквах. Подібні видно на деяких східних мінаретах. Кожна баня інша. І що найцікавіше: вони не золоті, а ріжноколірні! Все разом: архітектонічне чудо. (Оповідають мені, що її будівничий — збожеволів, подивившися по скінченні на твір свого життя). До революції церква, як така, була чинною. Від того часу її замінили на музей. Будова в середині ще цікавіша, як зовні. Під кожною банею — каплична. Декотрі з них можуть помістити пятьдесять осіб, декотрі — десять. Коридори і переходи, видовбані в грубезних мурах, деколи такі вузькі, що одна особа з трудом туди пролазить. Вівтарі, ікони, свічники, іконостаси — від усього віє подувом старини, та ще якої старини!... А тимчасом подув вітру несе через відкриті віконця згуки комсомольської пісні...

З л тнищ і лікувалень.

Після побуту в Черчі.

Щось позитивного сказати про лікувальну силу Черча можна тільки після побуту в цій нашій лікувальній місцевости. Перед кількома днями повернув я із Черча, пробувши там усього три тижні. Тому, думаю, не зайвим буде поділитися з ширшим громадянством своїми враженнями з побуту й лікування в Черчі.

До Черча прибув я 20. червня на сам початок сезону. Метою моєї поїздки було підлікуватись з нежиту шлунка і недуги печінки, що переслідують мене вже кілька літ. Признаюсь, що й не дуже то я вірив у позитивні висліди черчанського лікування. Яж більше року систематично лікувався у Каліші (в корінній Польщі) згідно з порадами і вказівками лікарів. Уживав я всяких лікувальних засобів, а головно пив славний карльбадський „Mühlbrunn" (автор цього допису мабуть не знає, що „Mühlbrunn" у Польщі є здебільшого штучний! — *Ред.*). Та це мені нічого не помагало. Підчас побуту в Черчі вже в короткому часі, пючи питні черчанські води ч. 8 і 9, я відчув значну пільгу, а після тритижневого лікування можу сміло сказати, що позбувся більшої половини своїх важких шлункових дошкульностей.

Черчанські питні води є справді великим скарбом. Приємні в смаку, даються пити і в більшій скількости, а при тому не відчувається в шлунку тягару і натиску, як це буває при інших водах. Черчанські води найуспішніше причиняються до переміни матерії.

Так само неоціненою є сірчано-купальна вода. А вже черчанська боровина не має собі рівної. Є вона так сильна, що хворі на серце, мусять дуже обережно користуватися боровиновими купелями при лікуванні ревматизму, артретизму, ісхіязу то-що. Зате в наслідках є вона спасенна. Про черчанську боровину висловлюються з повним признанням і вдоволенням недужі, що побували вже в Піщанах і є тепер у Черчі. Так само в Черчі є лікуванці, що їздили до Карльсбаду, Маріенбаду та інших европейських купелевих місцевостей, а тепер тут під боком шукають порятунку для свого здоровля. Та не тільки інтеліґенція є в Черчі, але й селяни з усіх закутин Галичини. Все це свідчить, що не треба нам шукати „чужих богів", а треба всіми силами старатись, щоб Черче в короткому часі стало на належній висоті під оглядом технічного й житлового вивінування. Всі дані до того є. Черче має ще багато джерел, недоступних поки-що для користування, яких експльоатацію можна перевести, вложивши відповідний капітал.

Саме купелеве заведення звільна прибірає вигляд симпатичного будівельного обєкту. Звичайно, повного комфорту тут ще нема, але управа може бути горда, що довела заведення в такому короткому часі до теперішнього стану. Головна палатка (пансіон) робить миле враження, купелевий будинок догідний в користуванні. Очевидно, є це заслуга управи, головно інж. Короля і дир. Біґуса, що є пружиною, яка порушує цілий апарат. В заведенні є вже випозичальня книжок, невеличка (квартет), але добірна, орхестра та радіо. Кухня заведення двояка: мясна й дієтична. В пансіоні є 8 гарних кімнат для лікуванців з повним котелевим уладженням. Під цю пору будуються дві гостинниці приватних осіб, які ще мабуть в цьому році будуть віддані для вжитку гостей. Помешкання в селянських хатах є чистенькі, всі з підлогою і, як на наше село, вповні вдоволяючі.

Отже є надія, що Черче небавом задоволить усі вимоги й потреби гостей. Тим самим стане воно милим осередком нашого громадянства взагалі, а з окрема конечною пристанею для тих, що бажають узискати страчене здоровля. Треба тільки побажати, щоб наше громадянство зрозуміло вагу й лічничі благодати Черча, та горнулось масово до того нашого, рідного, купелевого пристановища. Розбудова Черча залежить передовсім від нас самих.

Каліш, 14. липня 1929.

Матвій Чолій.

* * *

Як нас інформують, в останніх днях приїхали до Черча проф. Вол. Несторович з Катовиць, А. Паславська з Катовиць, проф. Тарас Франко з Ряшова і відома українська артистка Олександра Кривяцька зі Станиславова.

З ЦЕРКОВНИХ СПРАВ.

Ще з приводу нового устрою гр.-кат. церкви в Зединених Державах.

Недавно (в ч. 151) зреферували ми за „Новою Зорею" декрет конґреґації для Сх. Церков про новий устрій гр.кат. церкви в Зединених Державах. „Нова Зоря" похвалила цей декрет і виставила свідоцтво незвичайного розуму його авторам. Ми зі свого боку подали в сумнів деякі „розумні" постанови того декрету. Тоді новозорянські каноністи з питомою собі екскатедральною аподиктичністю повели оборону ватикано-римського адміністраційного зарядження в незугарній статейці „Боронять бідний нарід". Взагалі наші схолястики з „Нової Зорі", коли не мають арґументу, викручуються такими „розумними" фразами, як „бідний нарід" або „гарна держава за Збручем".

Наші замітки про доцільність безженности на американському ґрунті та американі-

зацію, себ-то денаціоналізацію гр.-кат. духовенства „Нов. Зоря“ зовсім поминула, мабуть для „упрощення“ справи, а почала кепкувати собі тільки із заміток на тему „розумних“ постанов про перехід жінок на обряд мужа. Одначе „розумні каноністи“ з „Нов. Зорі“ не здобулися ані на один арґумент, що ослаблював би наші сумніви, тільки почали „валяти мудреців“, пишучи:

„Дійсно важко сказати, чи сміятися, чи сумувати над такою льоґікою нашого одинокого дневника і над його нападами (?!), оперґими на такій льоґіці. Чи се націоналістична манія (?!) великости, чи напасть (?!), чи так собі просто „писаннячко“, аби щось „мудрійшого“ написати, трудно сказати. Словом — „боронять бідний нарід“.

Хіба не „розумно“ сказано? Що за величава арґументація? Усунено всі сумніви, як рукою відняв. Не знаємо, чи їм сміятися, чи сумувати. А ми сумуємо — і з приводу корисности деяких „розумних“ постанов римської курії (а не „Апост. Столиці“ — як пишуть новозорянські цивільні „каноніки“), і з приводу їх бездушного сміху. Зрештою, як ми зазначили на марґінесі ватиканського декрету, не визнаємось в таких тонких справах. А що не зовсім довіряємо новозорянським „канонікам“, то віддаємо голос священикові, докторові теольоґії, який на ту саму тему пише нам ось що про декрет завідування гр. кат. дієцезіями Півн. Америки.

В „Acta Ap. Sedis“ з дня 5. IV. 1929. vol XXI ст. 152—9 появився декрет Конґреґації для Сх. Церкви про завідування гр.-кат. дієцезіями Північної Америки. Декрет складається зі вступу і чотирьох розділів з 43 артикулами (9—26—34—43), що відносяться до епископів, клиру, вірних і супружжя.

У вступі покликується декрет на юрисдикцію, дану Ап. Столицею в 1912 р., та на постанову Конґреґації з 8. V. 1924 про поділ дієцезії, і проголошується нові постанови для обох дієцезій. Напрям нових постанов є уніфікаційний і творить вилім в дисциплінарних й обрядових особливостях нашої церкви на користь нового кодексу канонічного права. Це є тим дивніше, що сам новий кодекс респектує дисциплінарні й обрядові особливости Східніх церков і рестринґує (1 кан.) свою обовязуючу силу лише до латинської церкви. *Тому й вилім на користь нового кодексу є виломом на користь латинської церкви в Америці.*

Видимо це в постановах арт. 2, 12, 14, 15, 24, 25, 28, 29, 31, 32, 33, 38, 41, де говориться про повну юрисдикцію гр.-кат. епископів, одначе лише *умовну, бо залежну від делеґата Ап. Столиці у Вашинґтоні* (арт. 2), про допускання з Галичини лиш безжених (арт. 12— до тепер було інакше), про великодну сповідь у латинського священика, а навіть про великодне св. Причастя (арт. 31—32, що ніколи не було допустиме в церковнім праві, про супружжя (арт. 38, 41) в якім дається перевагу батькові, на котрого обряд *може* перейти жінка на час тревання супружжя, а діти мусять бути хрещені згідно з новим кан. кодексом. Крім того постанови арт. 14 про усувальність парохів, 24-го про трирічні іспити, 25-го про епископські конференції, 28 і 29-го про ходження на богослуження є повторенням рівнозвучних постанов нового кодексу, який відноситься лише до латинської церкви.

Інші з 43 артикулів мають практичну ціль упормувати особливші відносини в американській церкві. Такою є постанова арт. 6-го про завідуючих церковним маєтком (церковні комітети), які узурпують собі права до церков і церковних дібр або постанова арт. 7-го про датки на удержання епископа. Подібно в розділі другім вкладає арт. 11. обовязок на клир удержувати власну семинарію, а арт. 18. приказує епископам означити висоїсть епитрахильних доходів, а священиків шукаючих гроша відпускати (арт. 13.)

Так отже коли би *не вилім на користь лат. церкви і духовенства щодо уділювання св. Тайн, іменно Великодньої Сповіди і св. Причастія, віддання наших епископів під власть латинського делегата у Вашингтоні та виразної тенденції за целібатом, що нарушує добре набуті і віками засиджені права східньої церкви,* можна би захоплюватися з „Новою Зорею“ (ч. 46.), отсим новим декретом. Покищо — з причини постанов, що нівелюють наші права, затверджені колись Ап. Столицею і обезпечені Львом XIII. в останній енцикліці, іменно щодо св. Причастія вірних і Великодної Сповіди (Орієнталіюм діґнітас) — мусимо бути далекі від телячого захоплення...

А. А

Побережа Чорного моря залите.

З Царгорода повідомляють, що над Чорним Морем вода залила богато місцевостей. Вилив зростає наслідком зливи. Є залитих 30 сіл, а богато знищених. Убитих більше ніж 500. Матеріяльні шкоди оцінюють на 3 міл. турецьких фунтів. Злива триває далі.

—o—

Демонстрація перед кит. консулятом.

Перед будинком китайського консуляту в Берліні комуністи демострували проти нанкінського уряду й обкидали будинок камінням і вибили всі шиби. Поліція привернула спокій.

—o—

НОВИНКИ

— **Не розуміють по українськи!** З кругів наших читачів повідомляють нас, що фірма Ротте гер у Львові (продажа й гострення ножів) при вул. Галицькій не хоче розуміти українських клієнтів, а навіть подає їм ради, щоб вони вчилися по польськи і тільки так говорили. Хто не хоче наразитися на подібне трактування, нехай цю фірму оминає.

— **Утраквізм в числах.** Пишуть нам: З кінцем червня ц. р. зголосилося до вступного іспиту при утраквістичнім мужеськім учит. семинарі в Самборі 40 кандидатів українців і 38 кандидатів поляків. Здало той нещасний іспит тільки 7 українців, а зате аж 24 поляків. Перепало аж 33 українців! Між іншими не здав іспиту навіть такий українець, що мав з виділової школи свідоцтво з дуже добрими нотами, а зате попереходили кандидати поляки з нотами дуже слабими. В минулому році цей утраквізм був обявився в Самборі більш рівномірно, бо тоді здало іспит до семинаря 24 українців і 20 поляків. Можна уявити собі, які почуття носять у серці всі неслушно перепавші і їх батьки...

— **Для вшанування памяти героїв.** На лісту, виписану Комітетом для вшанування памяти Д. Вітовського й Ю. Чучмана в Берліні, жертвували пп.: С. Тимчук 2 н. м., д-р З. Кузеля, д-р І. Мірчук, В. Кужіль, д-р Близнюк, С. Чучман, п-і О. Федак-Коновалець, д-р К. Чехович, М. Урбан і М. Сливка по 1 н. м. — Комітет висказує на цім місці подяку жертводавцям.

— **Свято Української Армії в Брні, ЧСР.** Українська Громада й Українська Студ. Спілка в Брні уладили дня 22. червня ц. р. свято Української Армії для української кольонії в Брні. В програмі було: а) вступне слово В. Пеленського, присвячене Тим, що впали, й нашим інвалідам; б) реферат Мочарного „Українська Армія в боротьбі за незалежність України в рр. 1917 — червень 1919“, в) реферат проф. Калічака „Бої за Галицьку Землю“, г) реферат Шкварка „Українська Армія в боротьбі з більшовиками й денікінцями в рр. 1919—1920“. Свято закінчено вільними споминами присутніх і національним гимном. На інвалідів УГА зібрано 115 ч. к.

— **Промоція.** Дня 28. червня ц. р. промувався на доктора медицини в Масариковім університеті в Брні, ЧСР, Жигмонт Кранц, родом з Кутпмаре, Буковина, член Української Громади і бувший старшина УГА.

— **Страйк шоферів і фякрів у Львові.** Старостство Гродське зарядило інший розклад постоїв для львівських автодорожок і фякрів, щоби всі части міста могли користати з автомобілевої ко-

---

Людина праці і серця.

Слово о. кан. Дамяна Лопатинського на поминках у 10-ті роковини смерти ІВАНА ЛЕВИНСЬКОГО, 4. липня 1929 р.

> „Блаженні, иже ізбрал і пріят я Гдь,
> і память їх от рода в род...“

Св. Письмо пригадує нам дуже часто, на многих місцях, цю знану правду, що наше життя на землі коротке. Тому воно порівнює наше життя з хмарою, що, гнана вітром, мчиться по небосклоні, то з парою, що на хвилину покажеться і щезає, то з квіткою, що рано цвите і красується, а вже вечером відцвитає і вяне, то зі стрілою, що пущена з лука, прошибає воздух. І справді! коли вдуматись у ці звичайні, прості, а так прорічисті порівнання, то мусимо признати, що людське життя на землі, це наче одна хвилина. Коли застановимося над нашим життям, коли поглянемо на минулі дні нашого життя, то побачимо, що ріжні його відступи, вік дитинячий, молодечий, мужеський і старечий, так скоро чергуються, так швидко по собі слідують, що ми заледви запримічуємо, як з одного віку переходимо у другий. Ми стали молодцями, граючися ще дитинячими забавками, а коли ми були ще повні молодечих мрій, ми вже ввійшли у мужеський вік. Як хвилі на морі, гнані вітром-бурею, женуть безнастанно одні за другими та розбиваються об беріг, так один вік людського життя жене за другим, так діди, батьки, перті часом життя відходять — як оті хвилі — у вічність, а на їх місце наступає хвиля синів та внуків, щоби за короткий час зробити місце новій хвилі — своїм дітям. Навіть людина, що дожила глибокої старости, не має враження, що довго нажилася на землі і їй здається, наче це он недавно, вчора було, як була вона молода. Справді, від колиски до гробу чоловіка недалека і недовга дорога! Про це впрочім говорять нам це святе місце і ці численні могили довкола нас, говорять і ця могила, що криє в собі останки Того, якого ми нині помянули, говорять ті щоденні вістки про смерть наших кревних, знайомих, приятелів і товаришів. А колиж св. Письмо всетаки пригадує нам так часто цю правду, то воно робить це тому, щоби ми не забули, що земля, це не наша ціль що ми сотворені не для неї, а для Бога, для неба, для щасливої вічности; пригадує нам цю правду не на те, щоби нею ломити нашу енерґію, ослаблювати нашого духа, знеохочувати нас у нашій праці, підприємчивости, у змаганні до осягнення наших ідеалів, у завзятті при здобуванні насущного хліба, але якраз навпаки, щоби навчити нас, що час нашого життя — це неоцінений скарб, це найбільше добро, яке ми повинні якнайпильніше вихіснувати та вже самою гадкою, що наші дні короткі і непевні, загріватися до праці і витревалости, до боротьби для здобуття кращої долі для себе і своїх найближчих — для цілого свого народу. І хто не спускав з очей у свойому житті цієї великої правди, до кого промовили ці такі красорічиві порівнання св. Письма, цей мимо коротких хвиль людського життя умів довершити великих діл, вмів полишити по собі память, що говорить про нього „от рода в род“.

І таким був бл. п. Іван Левинський. 10 літ минає, як смерть забрала його зпоміж нас, у літах, що заледве переступили мужеський вік. Та хоча так несподівано і так скоро вкоротила вона його дні, то однак його життя вже тоді було повне християнських чеснот і великих діл. Бо його життя — це був один невсипущий труд, одна завзята, витревала праця. Коли розважимо його трудолюбиве життя, його ріжноманітну і таку живу діяльність, то справді чудуватися нам приходить, як міг бл. п. Іван Левинський в недовгому свойому віці, який прожив, полишити по собі такі глибокі сліди своєї праці! Як син народнього вчителя, обтяженого численною родиною, від перших літ молодости вчився власними силами пробиватись крізь життя. Колиж своєю працею і хистом в молодому віці здобув патент інжиніра, розвиває як архітект-будівничий незвичайну, у нас небувалу, справді на американський спосіб закроєну, діяльність і підприємчивість. Усі найбільші будівлі у Львові, — а є їх цілі десятки — це твори будь-то його духа, будь-то його підприємчивости. Будував не лише у Львові, але скрізь по цілій Галичині. Та він не вдоволяється самим виконуванням будів, побіт. Він основує у Львові великий варстат-фабрику, в якій кафлярня, кузня, стельмахарня, слюсарня, столярня, теслярня, фабрика виробів штучного каміння, долівкових і хідникових плиток, майоліки, кераміки і всякі інші відділи загоблюють все, що було потрібне до будівель. Всі потреби свого велитенського підприємства заспокоював у власних варстатах, силами і працею своїх робітників. Він став таким робом великим підприємцем-промисловцем, без пересади можна сказати, найбільшим того рода в Австрії. Ця його надзвичайно метка діяльність, його великий досвід, який здобув собі на полі будівництва і його всесторонні здібности звернули на нього увагу в краю і державі. Його покликано в 1904 р. на катедру архітектури і будівництва львівської політехніки. Як професор працює з давнім запалом і енерґією на педаґоґічному й науковому полі, і зпід його руки виходить цілий ряд визначних архітектів. Однак ця його невсипуща праця, ця його всестороння діяльність набирають ще більшої ваги, стають справді великою христ. чеснотою, коли зважити, що Покійник мав справді велике, золоте серце, що любило других, що не гонило за власною вигодою, за власними засобами а мало на оці все добро ближніх. Покійник звик був промовляти до других словом: „серденько“ — а те слово в його устах не було лише пустим згуком, воно справді було відгомоном його великої любови до людей. Провадив великі будівельні підприємства, міг був доробитись великого і значного майна. Але він дбав не про себе, а передовсім про других. Всі його робітники, майстри, співробітники товариші його праці заробляли при ньому більше ніж він сам. Він великий ідеаліст працював для самої праці, для цієї давав коштосписи робіт нижчі, ніж хтонебудь інший і був під цим оглядом безконкуренційним.

А для нас українців память Покійника ще дорожчою, бо він ціле життя своє працював і гадкою прислужитися свому народові, причинитися до його розвою і добра. Його золоте серце, що так любило людей, горіло справді великою любовю до всього, що рідне. Як професор

муніхації та щоб місто виглядало естетичніше. Власники авт і фякрів ухвалили приступити до страйку, тому, що зарібки їх загрожені наслідком перенесення авт і фякрів на інші місця, менше рухливі.

— Шофер украв авто. Ізля Гелер (замешк. при вул. Давлиських 5 у Львові) украв із гаражу при вул. Мартина 7 автодорожку марки „Прага" на шкоду Берн. Гріса вартости 8.000 зол. Шофер відїхав в невідомім напрямі.

— Шофер хотів убити семинаристку. Шофер Степан Вільчинський, який вдержував приязні взаємини із семинаристкою М. К. з Клепарова, вистрілив до неї в груди, щоби вбити її. Причиною мабуть те, що дівчина не хотіла вийти за нього замуж. Дівчину в грізному стані відвезли до шпиталю. Шофера арештували.

— Самовбивство Гофмансталевого сина. У віденських мистецьких і літературних колах викликало сензацію самовбивство 26-літнього сина славного австрійського поета Гугона фон Гофмансталя. Молодий Гофмансталь відібрав собі життя вистрілом із револьверу в нервовому пригнобленні, тому, що не міг дістати заняття.

— Невдалий шведський лет. Шведський літак „Сверіге", яким шведські летуни хочуть перелетіти Ісляндію, Ґренляндію та Лябрадор і дістатися найбільш північним шляхом Атлянтику до Америки, опустився на воду після того, як перелетів понад Ґренляндією. Один пливак літака треба направити. Летуни пробували стартувати до Лябрадору, та це не вдалося; як опускалися на воду, ушкодився й другий пливак. Прийшли теж вісти, що над Атлянтиком тепер непривітливе веремя.

— „Юнтін Бовлер" затонув. Літак „Юнтін Бовлер", який зачав був лет із Шікаґа до Берліна і який застряг на ледах Лябрадору, зіпхнула сильна течія вихру в море. Літак розбився. Летуни врятувалися.

— Американське простацтво. Під цим заголовком читаємо в „Канад. Фармері": „Як повідомляють венкуверські часописи, славний індійський поет і фільософ Рабіндра Нат Тагор мав недавно дуже неприємну пригоду, коли пробував дістатися з Канади до Зединених Держав. Американський іміграційний урядовець казав йому безконечно довго чекати, забавляючись тимчасом в сусідній кімнаті милою розмовою з якоюсь дамою. Відтак обслужив другого інтересента, що пізніше прийшов, а нарешті грубим кивненням голови прикликав його до свого офису, де простакуватим тоном задавав йому численні, крайно недорічні питання. Сер Рабіндра Нат, котрого знає й подивляє весь культурний світ, висловив опісля перед представниками преси своє неголування супроти такого нетактовного поведення американського урядовця, яке він м. ін. пояснював темною краскою свойого лиця. Великий індієць рішучо помиляється. Краска його лиця чи його азійське походження не має нічого спільного з хамством американського іміграційного ступайки. Воно ціхує цілу ту клясу американських службовиків, де вони не находилисяб і з ким вони не малиб до діла. Про це можуть посвідчити шановному фільософові тисячі канадійських горожан, що колинебудь пробували дістати візу до Зединених Держав. Поведення американських іміграційних властей супроти всіх чужинців віддзеркалює найкраще короткозору зарозумілість цеї нації доробкевичів, що вважає свій край земським раєм і нехтує всі засади міжнародньої чемности. Це скорше чи пізніше без сумніву відібється шкідливо на американцях, як колись пруська бута стільки нещастя нанесла великому німецькому народові"...

— „День характерности". Розумне свято має республика Перу в Південній Америці. Це „день характерности". Це свято установлено для пошани старого президента республики Августа Ленія, котрий виявив велику характерність тому 20 літ в часі революції. Тоді вхопили його революціонери і грозили йому смертю, коли не підпише, що зрікається влади. — Підпиши! — кричали революціонери. — Памятай на матір свою! — Моя мати? — відповів президент. — Ні, вона мене виховала на характерну людину і не бажалаб, аби я показався боягузом! І не підписав. Небаром льояльні вояки його визволили. А відтак держава в память цеї події установила „день характерности". В той день наділюють відзнаками всіх, хто в році виявив сміливу характерність у громадському житті.

— Президент Гувер не іде на вакації. Хоча всі міністри й урядовці з Вашингтону можуть собі виїхати на вакації, президент Гувер цього року покине старий звичай і нікуди не поїде, а останеться в Білому Домі. Він каже, що почувається здоровий, а праці має стільки, що не може тепер покидати Вашингтону. Тільки раз в тиждень буде виїздити до Верджинії ловити рибу в ставі, а дома що-ранку гратиме в парку в пилку, аби добре почуватись і зберегти здоровля. Як відомо, він також викинув президентський корабель „Мейфлавер", якого удержання коштувало річно сотки тисяч долярів, а лишив собі тільки маленький яхт, яким теж час до часу поїде на прогульку по ріці Потомек.

— Дня 28. червня ц. р. отримали на медичному виділі чеського університету в Празі, ступінь доктора медицини п. **Трутяк Володимир** з Космача і п. **Книш Іван** зі Щирця.

114 1—1

правдивим батьком української молоді, що вчилася на львівській політехніці, як громадянин, брав діяльну участь у всіх наших установах, всі, що потребували його фахової помочі і поради находили її все у нього. Для нашого українського робітництва був правдивим опікуном і старшим, добрим товаришем, та немов його першим організатором. Кожний український робітник находив у нього працю, бо у своїх ріжнородних підприємствах він затруднював у першій мірі своїх людей. Обдарував щедрою рукою наше краєве товариство „Сільський Господар", товариству техніків „Основа" дарував прегарну площу під будову дому техніків, а вже найкращим доказом його горячої і діяльної любови до своїх, це його завіщання. Усе своє майно, якого доробився своєю витрівалою працею, поділив між своїх двоє дітей та третю дитину, не менше йому дорогу, як його рідні діти, товариство ним основане, для добра наших робітників, промисловців і техніків Товариство „Праця".

Отсими короткими словами я пригадав тим, що знали Покійника та прийшли нині на його могилу, чесноти і діла цього великого нашого громадянина. В десяту річницю його смерти ми помолилися тут нині за його душу та згадали його теплим щирим словом. Та тим ми не сповнили би ще вповні нашої пошани для памяти Покійника. Він у свойому житті стрічав чимало перешкод. І на його працю і підприємчивість глядїли його противники заздрим оком. Те, що він у свому житті здобув, не легко йому прийшлося. Але своєю енергією, солідністю та своїм чистим, хрустальним характером поковав усе, здобув собі признання навіть своїх ворогів та лишив по собі память, що піде „од рода в род". Ідімож і ми слідами його. Витрівалою працею, працею пронизаною наскрізь любовю до свого народу, готовою все до пожертви для його добра і служби для нього, ми найкраще віддамо пошану памяти Покійника. І за його приміром ділами засвідчім нашу любов України.

Др. МАРІЯН ПАНЧИШИН

виїхав на літний відпочинок і **почне ординувати щойно з кінцем серпня с. р.**

у ЛЬВОВІ, вул. КЛУШИНСЬКА ч. 3

111 1—4

Китайсько-більшовицька війна?

Мобілізація в Китаю та СРСР.

З Парижа повідомляють, що відносини між СРСР. і Китаєм дійшли до такого напруження, що в Парижі сподіються кожної хвилі вістки про вибух війни. На китайському кордоні по більшовицькому боці змобілізували 40 полків червоної армії. У відповідь на це Китай проголосив заг. мобілізацію. Створили чужинну легію, до якої зголошуються рос. еміґранти бувш. царської армії. Аг. Райтера повідомляє, що 5.000 кит. вояків вислано для скріплення східного відтинка сх.-китайської залізниці, а 10.000 вояків сконцентрували в прикордонній місцевости Манджурії близько відділів більшовицького війська.

Райтер повідомляє, що більшовицький ультімат доручено Чанґ-Кай-Шекові 15. липня. В китайськім посольстві в Москві вручили 12. липня пашпорт членові колеґії комісаріяту комунікації Серебрякову. Одначе до 15. липня веч. посольство не видало візи на виїзд до Китаю та сказало, що ще не дістало вказівок із Нанкіну.

Кореспондент Вольфового бюра повідомляє з Шангаю, що представники китайського уряду сказали кореспондентам закорд. преси, що зарядження кит. влади в Харбіні наступили в порозумінні з Нанкіном. Нац. китайський уряд рішився не сходити з обраного шляху дотеперішньої своєї політики не зважаючи на погрози в більш. ультіматі. Дальших постанов треба сподіватися щойно після повороту китайського міністра закорд. справ до Нанкіну. Нанкінський уряд постановив признати поступовання манджурського уряду. З Харбіну прийшла вістка, що в понеділок одержала решта більшовицьких горожан приказ кинути Харбін. Нанкінський уряд поробив приготування на випадок наступу з більш. боку. Крім сконцентрованих 100.000 вояків виїхало над кордон 6 панцирних поїздів, обсаджених білогвардійцями.

Японія не буде невтральна.

Токійські часописи повідомляють, що японський уряд подав через своїх дипл. заступників до відома Нанкінх та Москви, що не буде приглядатися спокійно поширюванню китайсько-більш. конфлікту.

Анґлія заняла позицію до китайсько-більшовицького конфлікту вижидаюче становище. Одначе евент. конфлікт між цими державами вплинув би уємно на анґ.-більшовицькі переговори в справі навязання взаємин між Анґлією я СРСР. „Таймс" вказує у передовиці, що війна між СРСР. і Китаєм була би найгіршою пропаґандою, яку СРСР. міг би зробити собі для вєдлання Анґлії.

—o—

Розвязання Каси Хорих м. Львова.

Рескриптом окр. обезпеченевого уряду розвязано 16. липня самоврядну установу Каси Хорих м. Львова. Урядовим комісарем Каси Хорих іменований Йос. Надзея адв. конципієнт з Львова. Після обняття урядування урядовим комісарем розвязано всі автономічні установи урядування розвязано всі автономічні установи Каси Хорих, себ-то раду, розмиву комісію, ревізійну комісію й управу. Урядовці з дир. Щирском і лікарі з нач. лікарем д-ром Беттом урядують далі. Урядовий комісар після обняття урядування впровадив в урядування звільненого розвязаним урядом віцедиректора Каси емер. полк. Стан. Закшевського. Президентом розвязаної Каси Хорих був редактор Брон. Лясковніцький, предсідником управи Христовський. Каса Хорих м. Львова істнує вже 40 літ.

Розвязання самоврядувань Кас Хорих перед держ. трибуналом.

На основі розпорядку мін-ства праці та сусп. опіки розвязано самоврядування Кас Хорих крім Львова, ще й в Кракові та Перемишлі. Парлямен. соц. репрезентація хоче заскаржити постанову мін. Пристора перед найв. адм. трибунал, тому що розвязані управи Кас походять з виборів, переведених на основі пропорціональности, в яких брали участь робітники й роботодавці. Є чутки, що після скликання сойму лівиця поставить внесення на висловлення заяви недовіря мін. Присторові, мотивуючи це поведенням мін. Пристора супроти зїзду Кас Хорих у Познані та розвязанням управ Кас Хорих.

—o—

Румунська опозиція кинула парлямент.

Дня 16. липня на засіданні румунського парляменту всі опозиційні партії вийшли зі салі нарад на знак протесту проти плянованої адміністраційної реформи.

Дивогляди.

„Найчесніша дівчина міста Нанс" — подарувала Франції здорового сина.

В місцевости Нанс у Франції відбувся на днях вибір найкрашої і найчеснішої дівчини в тому місті. В салі маґістрату приготовлено спеціяльний престіл для королевої міста. Жюрі радило довго над тим, котру з місцевих красунь наділити таким почесним титулом. Вкінці проголошено з підвищення, що найгарнішою і найчеснішою панною в місті Нанс жюрі визнало панну Генрієтту Шарель. Численно зібрана публика привитала цей вибір радісними окликами й гучними оплесками. А після цього посадник міста попровадив панну Генрієтту з почесною міною до престола. Нововибрана королева міста хотіла вже засісти на престолі і приймати ґратуляції, коли нечайно крикнула і впала на землю. Негайно зявилися біля неї лікарі, які думали спершу, що панна Генрієтта дістала зі зворушення серцевий атак. Якеж було їх здивування, а з ними і всіх присутніх, коли побачили, що нова королева міста Нанс з великого зворушення... породила дитину. І не лишалося лікарям нічого іншого, як повідомити зібраних, що щойно вибрана королева міста Нанс подарувала Франції — здорового сина.

Політика й анальфабетизм.

Оден наш політичний орґан, що береться вчити розуму цілу нашу суспільність, грішить густо-часто просто роззброюючим... анальфабетизмом. Ось у найновішому числі з 14-го ц. м., в замітці „Вже й боїться Закарпатської України", той орґан подає такий цитат, за „Словом Польск-им": „В разі дальших українізаційних заходів Закарпаття Польща сама мусіла би позадуматись, чи може і за тою гра-

ницею терпіти щось такого, що є зроблено німцями (маде ін ґерманн)". — Справді: поруч ославлених Хурхілів, Хамберляйнів і т. п. покутує в деяких пустих головах і „маде ін ґерманн" („мейд ін джермені").

Зі спортового життя.

Українська лікарська спортова порадня.

Статті в „Ділі" й інших наших пресових орґанах про потребу лікарської порадні для українських спортовців зробили своє. В цій справі з ініціятиви Українського Гіґієнічного Т-ва відбулася недавно анкета наших спортово-руханкових установ, яка висказалася за негайним введенням такої порадні в життя. З тією метою вибрано тісніший ініціятивний комітет, до якого ввійшли: проф. Гайдучок, д-р Саламанчук і пп. Жарський та Білостоцький. Українські спортово-руханкові товариства у Львові будуть відповідно оподатковані на закупно потрібних приладів, оплату льокалю для порадні й інші кошти, звязані з її оснуванням і введенням в життя, при чому й наші неспорові установи та поодинокі громадяни, що розуміють вагу такої порадні, не відкажуться певно також від підтримки цієї потрібної інституції. Не сумніваємося, що українська спортова порадня у Львові віддаватиме вже в найкоротшому часі добрі прислуги нашому спортовому рухові.

А-кляса львівської округи.

З інформаційного обовязку подаємо нашим читачам такі слухи про можливі зміни в мистецтвах А-кляси львівської округи: Деякі спортові круги роблять заходи, аби анулювати змагання Ревера-Гакоаг з попередньої неділі, що закінчилися вислідом 2:2, з якого обі дружини невдоволені й обі внесли протест (суддював п. Стоцький). А що і протест України проти програних у Стрию змагань з Поґонею-Стрий ще теж оконечно не полагаджений, то не виключена річ, що і змагання Ревера-Гакоаг і змагання Поґонь (Стрий)-Україна будуть розіграні наново. В такому разі в табелі мистецтв А-кляси моглиб зайти навіть поважні зміни. Невідомо теж досі, чи Гасмонея гратиме за вдержання в А-клясі з Ревероюю, чи передтим жидівська дружина розіграє ще рішаючі змагання з Ресовією, з якою має таке саме число пунктів (по 7), але гірше відношення воріт. Сяк чи так, деякі зміни в табелі мистецтв А-кляси львівської округи не є виключені.

Наші лещетарі приготовляються вже до зими!

З кругів наших лещетарів, згуртованих в Карпатському Лещетарському Клюбі у Львові, довідуємося, що керманичі клюбу вже тепер приготовляються до найближчої зими. Між іншим проектують вони влаштувати (покищо наймити) вигідну домівку на зиму в Славську й уладити цієї зими два більші лещетарські змагання: одно за мистецтво Львова, друге (при кінці зимового сезону) за мистецтво цілого краю (евентуально й Закарпаття). Поза тим варто відмітити, що управа К. Л. К. зробила енерґійні заходи в справі орґанізації українських лещетарських клюбів на провінції. Досі внесено вже статути для заснування таких товариств у Перемишлі, Станиславові і Косові. В інших містах акція в цій справі в повному ході. При кінці слід іще подати до відома радісну вістку, що К. Л. К. приступає вже в найкоротшому часі до закупна у Славську парцелі під власну домівку.

ОГОЛОШЕННЯ

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

„Вертеп Наших Днів" Галактіона Чіпки і Ле-ле.

Журавно, четвер 18.VII.
Бурштин, пятниця 19.VII.
Отинія, субота, дня 20. VII. 1929.
Коломия, неділя, дня 21. VII. 1929.
Городенка, понеділок, дня 22. VII. 1929.
Снятин, вівторок, дня 23. VII. 1929.
Косів, середа, дня 24. VII. 1929.
Жабє, четвер, дня 25. VII. 1929.
Яблонів, пятниця, дня 26. VII. 1929.
Печеніжин, субота, дня 27. VII. 1929.
Станиславів, неділя, дня 28. VII. 1929.
115 1—4

Новий Український Театр під дир. Й. Карабіневича.

Вигода:
18/7 „Чесна Сузанна".
19/7 „Тітка Чарлі".

Веледіж:
20/7 „Вій".
21/7 „Осінні маневри".
22/7 „Запорожець за Дунаєм".
23/7 „Чесна Сузанна".
24/7 „Хмара".

Долина:
25/7 „Базар".

Брошнів:
26/7 „Осінні маневри". 93 4?

Український Театр під Дир. Івана Когутяка:

Вигода:
18.VII. четвер: Чесна Зузанна.
19.VII. пятниця: Король життя.
20.VII. субота: Жид вихрест.
21.VII. неділя: Ой не ходи Грицю.

Веледіж:
22.VII. понеділок: Пташник з Тиролю.
23.VII. вівторок: Король життя.
24.VII. середа: Кума Марта.
25.VII. четвер: Маруся Богуславка.
69 4—?

Великий Міський Театр:

Четвер, 18-го липня год. 8·15 веч. Виступ театру „Qui pro quo": „Кабінет во(й)скових фігур".

Пятниця, 19-го липня год. 8·15 веч. Виступ театру „Qui pro quo": „М. С. З." або „Памятай про мене". Премієра.

Малий Театр:

Четвер, дня 18. липня в год. 7·30 веч. „Пан Лямбертіє".

Пятниця, дня 19. липня о год. 7·30 веч. „Пан Лямбертіє".

Кіна.

Аполльо: Ми американці. (Два покоління).

Кольосей: Дочка полку (Іго Сим). Вулиця спогадів.

Лев: У країні срібного льва (Берн. Келермана).

Люна: Революція в Китаї. Виступ російського хору.

Марусенька: Шампан (Пале де Люкса).

Оаза: В полумі життя.

Палас: Дівчина зі спелюнки.

Пасаж: В погоні за смертю (Лілі Даговер, Берн. Ґецке).

Утіха: Непобідимий. Чеплін як боксер.

Химера: Пригоди бриг. Жерарда.

Фатаморґана: Президент (Мозжухін)

Д-р ВАСИЛЬ ЩУРАТ.

Пісня Просвітян

Сонце з високого неба
Хліб нам дає дає квіти;
Воді шукати нам треба
В ясного сонця Просвіти.

Прапор Просвіти — це знак
Наших найвищих бажань:
Старець чи молод-юнак,

З нами під прапор наш стань!
Світло знання і науки
З міста в село перекинем
Братові брат подасть руки
Ми вже в неволі не згинем.

Прапор Просвіти — це знак
Наших визвольних доріг;
Старець чи молод-юнак,
Клич під наш прапор усіх!

Виженем темряву з хати,
Ворог укритись не зможе;
Видрем у нього всі втрати
Ти допоможи нам Боже!

(ОСМОМИСЛ.)

Просвітний гимн

Сонце весь мир огріває
Чаром своєї руки,
Зерно в землі оживляє
Родить буйні колоски.

Так і просвіта огріває
Всі українські серця,
Збудить в нас ясні надії,
Смуток розвіє з лиця.

Гляньте як сонишна днина
З пітьми виводить світи!
Так нас Просвіта єдина
Виведе, браття, з біди!

Гляне, як сонце, до хати,
Скаже, як треба нам жить,
Всіх нас пригорне, як мати,
З лихом боротись навчить.

Хайже батьки всі і діти
В ряд просвітянський стають,
Двигнемо прапор Просвіти
Правді освітимо путь.

В лави Просвіти ставаймо,
Вірні Вкраїни сини,
Сміло-відважно вступаймо
З тьмою до бою, брати!

Оба ці тексти оголошується для хорової композиції гимну, при чому можна присилати тільки мельодію на адресу Т-ва „Просвіта" — Львів, Ринок 10. З присланих дотепер композицій жюрі не признало жодної за відповідну. Рівночасно зазначується, що композиція Ярославенка до слів д-ра В. Щурата (видання Торбана) не є гимном „Просвіти". — **Ювилейний Комітет т-ва „Просвіта".** 92 2—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

АБСОЛЬВЕНТ гімназії — вправний інструктор, глядить посади на вихід на село, на цілий шкільний рік, від зараз. 112 1—3

ВСІЛЯКІ годинникарсько-ювелерські роботи виконує найстараннійше Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1366 а) 56—?

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 2199 171-?

В ОКОЛИЦІ ХОДОРОВА парцелюється фільварок. — Земля добірна. Битий гостинець до близького міста. — Зголошення рефлектантів до Адміністрації „Діла" під: „Фільварок". 104 2—3

ПАННА з інтелігентної родини, пристійна бльондинка, не бідна, образована і господарна — бажає пізнати ізза браку знакомства інтелігентного, старшого мужчину на гарнім становиску. Неанонімові, серіозні зголошення з фотографією слати до адміністрації „Діла" під „1.000". 97 3—3

ЛІЖКО кухонне 13 зол. Сіткове 40. Скринкове тапіцероване 50. Умивальні 5. Дротяні **Вклади** 27. Матераци 3 подушки 30 зол. **Волосінні** 75. **Отомани** гобелінові 55. **Канапки** розкладані 45. **Буфалки** розкладові 45. **Ліжко** носильне 200 золотих. **ЗАКС**, Ліндого 6. 426 6-10

ГРЕБЕНІВ, ПАНСІОН „ЗЕЛЕМІН" поручає синяшні покої з бальконами. Харч добірний. Ціни помірковані. — Зголошення приймає: інж. Козаневич, Гребенів. 2300 5—10

АПТИКА в гірській фабричній місцевости до винайму від 1. вересня. Інформації уділює Заряд школи в Струтині Вижнім п. Рожнітів. 117 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

9 зол. | ВЕСІЛЬНІ ОБРУЧКИ | 9 зол.
з 14-карат. золота, від 9 зол. тільки у
Б. ҐРИНБЕРҐА Львів, вул. Сикстуська 4.

Дентист Яків Насс
Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.
Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й виривання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. І. Урядовцям і студентам значна знижка. Тел. 65—73.
87 3—5

Хінсько-срібне столове накриття гладке і фасонове продає найдешевше
„ДОСТАВА"
у Львові, вул. Руська ч. 20, в Перемишлі, Ринок ч. 23, в Тернополі, вул. Пілсудського ч. 6.
2290 8—10

Різьбарсько-камінна робітня і склад памятників (надмогильних) та фігур з тесаного каміня, мрамора, граніту і сієніта.

Людвик МАКОЛЬОНДРА
Львів, вул. св. Павла 10. — Тел. 6-8
(проти нової брами Личаківського кладовища)
виконує: **Гробівці, каплиці вівтарі, будівляні роботи, паркани, сходи і т. п.**
підіймається виконання згаданих робіт також на провінції **по цінах можливо найнищих.**
107

ЛІЖКО ... заліане „Патент" з матерацом ... має ... місця **30 зол.** ... провінцію ... по одержанні задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, ... Ліндого 6.
42

Спеціяліст недуг легінів, серця і нирок
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
432 **Пересвітлення Рентгеном.**

Спеціяліст скірних, венер. недуг і косметики
118
д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ
орд. від 3—6 попол., Глубока 12 ... тер. — Кварцева лямпа. Дітермія.

Конкурс.

ПОВІТОВИЙ СОЮЗ КООПЕРАТИВ в Городку Ягайлонськім оголошує ... КОНКУРС на:
1) ТОРГОВЕЛЬНОГО РЕФЕРЕНТА
2) ОРҐАНІЗАТОРА КООПЕРАТИВ
Від кандидатів вимагається відповідної фахової освіти та ... 6-місячної успішної практики при ... му з П. С. К., та знання кооперативних законів. Орґанізатор буд-би ... і книговодцем Союза. Посади ... негайно. Платня після умови. ... ня з прилогами і докладним ... життя слати на руки Голови Надзірної Ради Посла П. Д-ра Степана Біляка адвоката в Городку Ягайл.
За Надзірну Раду Пов. Коп. Союза
Др. Степан Біляк, голова. Роман Паламарчук, секретар.
113

Конкурс.

Маґістрат міста Копичинці оголошує ... КОНКУРС на будову електрівні з мотором DIESLA.
Розпиття сіти 6 до 8 km ... магаючих точок). Опечатані оферти ... лежить складати до дня 25. липня ... в цьому дні наступить відкриття ...
Маґістрат застерігає собі вільний вибір оферт, без огляду на условія.
Копичинці, в липні 1929.
Бурмістр: Стефан Сафін ...
106

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.